

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita Venerabilis Arnesti, (vulgò Ernesti) Primi Archiepiscopi Pragensis

Balbín, Bohuslav

Pragæ, 1664

Arnestus Carolo Cæsari viduo novi Conjugij Author est; quo maximum bellum sedatur. Wenceslaum ejus filium diu, præsagio quodam, recusat coronare. Caput X.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42763

Arnestus Carolo Cæsari viduo
 novi Conjugij Author est; quo maxi-
 mum bellum sedatur. Wenceslaum^{A. 1344 & 1346.}
 ejus filium diu, præfagio quodam,
 recusat coronare.

CAPUT X.

Tot in Regnis Jura, tot fœdera tuenda sunt, tot tantæq;
 temporum vicissitudines incidunt, ut ad bella gerenda,
 etiam optimi, & pacis amantissimi *Principes*, necessitate
 temporum adducti, cogantur aliquando descendere. Sed confi-
 lio prius omnia, quàm armis, experiri sapientem decet. Nam si
 in discrimen res privatas & certas conijcere parùm sapientis esse
 putamus; quantò minùs Rempubicam, decus regium, honorem
 ac famam, ipsamque vitam, & quidquid Majores rei & spei nobis
 reliquerunt, quasi signum bello proponere, & fortunæ temeritatì
 subjicere, turpe in prudentiam peccatum debet videri. Nemo un-
 quam aleæ tam amans, qui uni jacturæ Fortunas suas omnes, vitam
 & famam committat. Idem jactus in bellis; nec abs re *alea belli*
 nominatur, in quo si quid vel leviter titubatum sit, ruina est, &
 bis peccare non licet. Quantum hîc fortuna & casus dominetur,
 maximi bello Duces ad extremum senserunt: victi, capti, cæsi,
 unâ clade priores omnes victorias amiserunt. Mordebat id tem-
 poris vicinos quosdam Reges *Silesia*, Bohemiæ Regno adjecta (id
 ultro, voluntate sigillatim ipsorum *Silesiæ* Principum, factum esse,
 ex publicis singulorum Instrumentis, quæ latè recitat & præ-
 bat

P p

bat

bat *Schickfusius*, liquidò cognoscitur) ergo aliorum incrementa suum esse damnatum rati, & vetustate obtendentes in Silesiam jura, insuper *Cæsaris Caroli* verbis quibusdam in contumeliam acceptis, arma nimirum circumspectabant. Odoratus est hæc sagaciter Archiepiscopus *Arnestus*, properèque Pontificem Romanum admonuit, omni ope, nè Christiana arma in se verterentur, providendum esse: unum se videre *Conjugium*, quo omnia possint componi; at se partibus componendis impari; *Carolus* (etsi jam bellum pararet) credere in potestate futurum; reliqua apud *Reges Poloniae*, & qui ei adessent *Vngariae & Danie*, per alios facienda videri. Intellecto periculo statim *Arnesti* consilium secutus *Vrbani Pontifex*, Legatum ad Reges destinat *Petrum Episcopum Florentinum*, Virum prudentiæ laude insignem; brevique hinc *Arnesto*, inde Legato agentibus, *Elisabeth neptis Casimiri Regis Poloniae* (qui ultimus è *Piasti* gente Polonis imperavit) *Carolo Cæsari* desponsatur. Accessit *Cracoviam* Sponsæ gratiâ *Cæsar*, ibique Legato agente, fœdera sancita, quæ postea, jam mortuo *Arnesto*, A. 1370. rupta, in bellum cruentum desisissent, nisi *Casimiro*, in ipso belli apparatu mortuo, bellum quodammodo mortuum ac sepultum fuisset. Interfuere hisce nuptijs quinque Reges, omnemque gloriam & splendorem, quo excepti sunt, Poloni historici longè latèque descripserunt. Sic unius Viri Sagacitate ac Prudentiâ Pax coaluit, cujus vulnus strictis ensibus, & mille hominum mortibus, exsecari non potuisset. Non mirum igitur oleo mortui *Arnesti* se-pulchrum fluere, quod ore ad tranquillanda surgentia maria vivens fundebat. Adverte Lector, omnia quæ bello hoc adferuntur, è Scriptoribus Bohemicis sunt petita; exteri Scriptores, non inter *Polonia Regem & Carolus*, sed inter hunc & *Ludovicum Vngaria Regem* gravissimas dissensiones exortas fuisse contendunt, quæ sine dubio in periculosum bellum desisissent, totumque involvissent Imperium, cum in partibus *Ludovici*, *Dani*, *Poloni*, *Austriaci*, & *Septemtrio* totus staret; pro *Carolo Bohemi*, *Moravi*, ac plerique omnes Imperij Principes pugnaturi viderentur. Plurimas de hoc bello sedando *Vrbani* Epistolas citat *Raynaldus*, monuitque idem

Schickfusius in
Annal. Siles.
lib. 2. c. 1. &
seqq. & l. 3.
c. 26. Renun-
ciatio Regis Po-
lonie authenti-
ca super Silesi-
am.

Conjugio
maximum
bellum sedatur.

Rayn. T. XVI.
Annal. Anno
1364.

Cuthenus An.
1361. & 1362.

Nuptiæ Ca-
xpli.

Cromerus &
Decius, Mic-
chovius lib. 4.
Cap. 21. vide
Schickfus l. 1.
Annal. Siles.
c. 26.

idem Pontifex Archiepiscopum Arnestum peculiaribus missis litteris (quæ extant) ut is ad pacem Caroli Cæsaris animum flectere conaretur; quod ille (ut narratum est) connubio Polonico conciliato præstitit diligenter non minùs, quàm feliciter.

Mihi, dum dissensionum istarum fibras, tum pacem postea consecutam, & foedera Cracovia icta perpendo, sic videtur: prima quædam belli semina Carolum inter & Ludovicum sparsa fuisse, at vicinos Reges & Principes, dum nimiam Caroli potentiam timent, addidisse ventos, & animasse incendia, adeoq; nisi Urbani Pontificis prudentia, deinde Arnesti aliorumque Præfulum sollicitudo vigilasset, sine dubio miserabili bello Regna arsisset.

Redierat Pragam ex Polonia Cæsar Carolus, cum venit in mentem tentare Procerum animos: ecquam spem Regni, in posteritatem suam continuandi, post tanta in Patriam merita, apud Bohemos haberet. Itaque infantem filium, Wenceslaum nomine, quem anno 1361. ex Coniuge Anna Svidnicensi, Noribergæ natum habebat, unicum id temporis, Proceribus commendat; addit exempla Regum, etiam in cunis coronatorum: *Sibi quidem nihil Bohemiâ, in qua natus esset, carius unquam esse, at teneri se quodammodo & coerceri, nè amorem totum effundat, dum, quis post se regnaturus sit, ignoret; darent proinde amori in eos suo, darent meritis, Parentiq; sibi, & quod facturi forsitan se mortuo essent, id nunc agerent; se Regem, Cæsarem viventem, supplicare pro filio, & dum adolescat, pro filio regnaturum; vadem insuper pollicebatur, regnaturum paternis virtutibus, eiq; se amorem Regni, velut hereditatem maximam, relicturum.* Nulla potentiores Regum preces habentur, quàm pro filijs suscepta; & erat unum illud in Carolo vitium: *amantio rem esse, & properare nimium in amore suorum.* Proceres audito Cæsare, impetrata deliberatione, nihil se Optimo Principi, & Patriæ Patri negare posse respondent, nullum aliud Regum genus Bohemos nosse, quàm ejus, qui Bohemiâ edificasset, à quo ipsam florentem haberent, cujus viderent membra toto Regno sparsa, qui in Bohemiâ natus Regem illis Bohemum (quod ipsi meritis omnibus anteferrent) genuisset: fortes creati

T. XVI. Ann.
nal. A. 1363.
& 1364.
Urbanus T. Iq
Epist. secr.
pag. 71.

Dubrav. hist.
Boh. l. 22.
Hagel. A. 1377.
Aeneas Sylv.
in hist. Bohem.
c. 32.
Schickel. histor.
Siles. l. 1. c. 30.

Arnestus coronationi
VVenceslai
Pigri ad-
versatur.

Dubrav. l. cit.

Dubrav. l. cit.

Coronatio
VVenceslai
Pigri omi-
sosa.

Magk. A. 1363

fortibus, nec dubitari posse, quin eum Principem, quem omnis Regum bonorum etas pro absolutissimo exemplari habitura, & imitanda esset aliquando, Filius ad ejus exemplum ab ipsa natura factus, moribus vellet exprimere. Quidquid ex voluntate tanti Caesaris egressent, id omne universe posteritati facile probaturos. Gratias itaq; agere, quod indicasset, quodnam Optimo Principi obsequium a subditis maxime placeret. Latus responso Carolus, Arnesti quoque Archiepiscopi sententiam exquirat. At ecce unus ille fidenter, (praesagus forsitan futurorum ex Wenceslao Rege malorum) modestè, ut solebat, adversari Caesaris consilio, & excusare Wenceslai infantiam coepit. Regnum non nudam aliquam dignitatem esse, sed onus maximum, cui tota Civium salus incumberet; mala publica omnia privataq; Regibus imputari; a Regibus, Regi Regum, DEO, rationes Imperij reddendas, ideòq; ut Pontificiam dignitatem, non infantibus, sed qui officium scire possint, Coronas offerri. Nihil hæc fortia dicta, ob auctoritatem viri, magnis jam pridem præjudicijs, & sanctimoniâ partam, Casarem læserunt: hæc omnia (respondit) sibi pridem cognita ab Arnesto ipso didicisse, sed ut filio quoque Wenceslao cognita essent, id verò se curaturum: providisse jam viros idoneos probitate, prudentiâ, & curarum Regni non expertes, primumq; ac Principem ipsum Arnestum fore (cujus senectutem optare sibi, regnoq; ac filio diu conservaret Divinitas) qui aetatem pueri consilijs firmarent, artesq; regnandi probatissimas docerent: unum illud regiâ Coronatione quari, ut regno securitas, & stirpi sua certa successio compareretur: scire Arnestum, nihil Regni periculosius, quàm dubium successorem relinquere; nihil Patri Regi optabilius, quàm Regem Filium videre; nihil bonis Civibus gratius, quàm Interregni metu carere. Hæc postrema Caesaris ad Arnestum dicta Proceres, qui aderant, excipiunt, & sententiam Caesaris approbant; adeoque victus omnium precibus, Venerabilis Archiepiscopus, in Wenceslai infantis coronationem serò tandem consensit. Coronatus est A. 1363. ab Arnesto, die S. Viti, in Ecclesia Pragensi; atque, ut nuper apud S. Sebaldum Noriberga, dum baptismate abluitur, sic nunc Praga, dum coronatur, quam

quàm malè illi corona sederet, quàmque fœdè regnaturus esset, ostendit. Sedebat in luto, quod tamen multo Procerum, Nobilitatis, Civium, ac Sacerdotum sanguine diluit, crudelitatis & libidinis suæ notis ubique relictis. Coronata est tertio post die Augusta Caroli conjux, quod ultimum solennium, & publicorum laborum ab Arneste fuit. Atque utinam Optimi Prasulis vicisset sententia! Forfitan audito, quod officium Regis postularet, evigilasset pecus aurea, & cruentam ignaviam Wenceslaus excussisset; at nunc, non modò in purpura, sed ferè etiam in Corona genitus, Annuus Infans, idem sibi postea regnare credebat, quod vivere.

Haged. Act. 1386
1384. 1385.
1392. 1393.
1394. 1395.
1396.
Duhrau. hist.
Bohem. l. 23.
Crato Notis in
Duhrau.

Notæ in Caput. X.

OMnia prius quàm bellum experiri. *Vtile tamen est ad manum arma semper habere, & paratum ad propulsandas injurias, etiam exercitum, si sumtus ferant, alere.* Bellicosus Princeps, ait Synesius, omnium maximè pacificus est; soli enim illi pacem colere licet, qui lacescentes ulcisci, ac malè afficere potest. *Alia virtutes Principibus inesse debent, militaris virtus in his etiam apparere, & eminere. Regium opificium est arma tractare: his gloriari debet. Nulla pictura Regem decentius exprimit, quàm que eum armatum representat; arma pulcherrima sunt. Regum vestes, ob eamq; Majestatis causam omnes Veterum Dij pingebantur armati. Sed è contrario omni ope providendum Sapientissimi homines docent, ne sine necessitate bella gerantur; omnes ætates, etiam nostra, exempla suppeditant pereuntium, qui bella provocarunt: nihil illos priores adjuvant victoria, qui corruunt in ultima: boni Reges, nisi coacti, non descendunt ad bella. Narfes Dux magnus ante pugnam, totam noctem flendo transigebat, misericordiâ enim periturorum tangebatur. Ob duorum hominum inimicitias tot hominum millia cadunt! Bellum pœna DEI est; quis pœnam ultro sibi suo jumento, ut ait ille, accersat? nemo tam demens, ait Cræsus ad Cyrum, ut bellum, quàm pacem, præoptet; in Pace Filij*

Inutile bellum cum pax est.

Lib. de Regno ad Arcadium

Bellum belluina res est, ad quod Principes, nisi necessitate, non descendunt.

Herodot. l. 2.
hist.

Plin. in pane-
277. Trajani.

Patres, in bello Patres filios sepeliunt. Laudavit hoc in Traiano mi-
litari Principe Plinius: non times bella, nec provocas, &c. nam,
ut ipse nolis pugnare, moderatio, fortitudo tua præstat, ut neque
hostes tui velint.

In bello bis peccare non licet. Lamachi di-
ctum est apud Plutarch. in Apophth. ad Traianum. Idem expressit
Typotius Tomo I. Symb. Cas. hierogl. 2. In bello, inquit, pœnitentiæ
locus non est.

Bellorū cau-
sæ antiquæ
injustè quæ-
rantur.

Vetusta obtendentes in Silesiam jura. Monet
Juris Consulti, antiquas & obsoletas causas ad bellum gerendum non
sufficere. Vide Besoldum de Jurisdictione Imp. Rom. C. 6. qui Baldum
citatur scribentem: periculosum fore, si Imperator (idem est de alijs
Regibus) omnia velit recuperare, quæ antiquo Jure ad Imperato-
rem spectabant; hoc, inquit, esset revangare Mundum.

Verbis in contumeliam acceptis, Plutarchus o-
ptimè de Præceptis gerenda Reipublica: quemadmodum, ait, incen-
dium non sæpè à sacris & publicis oritur locis, sed plerumque ne-
glecta in aliqua domo lucerna, aut inflammata quisquiliæ quan-
doque ingentem ediderunt ignem; sic seditionem & bellum, non
semper publicæ contentiones, sed sæpè minima etiam verba ac-
cendunt.

Hagek A. 1366
Error Hage-
cij

Elisabeth neptis Casimiri. Erravit Hagek, qui
Casimiri filiam scripsit; fuit neptis ex Bohuslao Duce Stolpensi, &
alia Elisabetha Casimiri filia, ac Ludovici Regis Vngariae Consobrina.
Miechv. l. 4. hist. Polon. C. 20. Cuthen. A. 1360.

Oleum ore fundebat Arnestus. Plin. l. 2. hist.
Nat. C. 103. Omne mare oleo tranquillatur, & ob id urinatores
ore spargunt; quoniam mitiget naturam asperam, lucemque de-
portet. Symbolum hoc sit pacificorum Legatorum.

Legitimos
Principes,
et si infantes,
subditi de-
fendunt.

Regum in Cunis coronatorum. Multa passim
in historijs exempla sunt: Macedones cum contra Illyrios pugna-
rent,

rent, Regem suum in cunis, in aciem armatam, detulere. Vicerunt, qui amore pugnabant, ait Nazarius. Idem egere Faventini Gallie In Panegyri ad Caesarem Constantium, rogata populi, miseratione Asturis pueri Reguli, pugnaueruntq; feliciter contra Regem Gallie, Venetos & Pontificem. Joan. Pius in Annotat. C. 46 de Macedonibus. Idem habet Polybius, & Ammian, lib. 26. hist. Eleganter rem descripsit Iustinus p. 7. atq; parvum illum Macedonem Europum vocatum. Scribanus Noster in Originibus Antuerpie C. 2. & Lipsi: in Lovanio l. 2. C. 9. simile exemplum de Lovanienfibus narrat, qui Godefridum III. Dominum suum, infantem in cunis allatum, dum pro eo pugnant, interea ad salicem arborem ex linteolo suspenderunt, eiq; infanti victoriam pepererunt. Huc spectat memorabile illud erga Regem Bohemiae infantem Ladislaum Fidei exemplum, à Bohemo insigni belli Duce editum, quod Py II. Pontificis verbis recitabo: Venere, inquit, plurimi ex Bohemis visendi Regis gratia. Inter quos Georgius, cognomine Giskra, armorum gloria clarus, qui partes infantis Regis unus ferme in Ungaria defenderat, cum Rex Poloniae Regnum invasisset, praedones saepe acie fuderat, Joannem Hunniadem bis castris exuerat, rebellantes Ungaros magnis cladibus affecerat. Is ubi ad conspectum Regis intromissus est apud Novam civitatem (quo in loco tunc aderamus) astantibus pluribus illacrymans, Ladislai manum exosculatus, in hunc modum verba fecit: Video te tandem, teneoque mihi Rex; si scires, quae pericula propter te adivi, quibus me laboribus implicui, quot adverso corpore vulnera accepi! En cicatrices testimonio sunt. Patri ego tuo, Tibique vitam devovi! Nulla vis est, nulla fortuna, quae alienare animum à Te meum possit, officia mea sola Tibi auferet mors! Sed Tu haec per aetatem non intelligis. Et subridens: Quod ergo, inquit, mihi praemium Fidei ac laboris erit? & quod das militi Tuo stipendium? Sextum tunc annum agebat Ladislaus, qui, postquam Giskra dicendi finem fecit, oculos huc atque illuc circumvolvens, loculos Joannis Magistri Camerae suspiciens ex phylacterio pendentes, quae ille nummos pauperibus erogandos more Teutonico asservabat, hanc tacitus arripuit, aeraque sex tantum (neque enim plura invenit) illinc de-

In Panegyri
ad Caesarem
Constantium.

Hist. Bohem.
C. 38.

Memorabili
Giskra
Bohemi Ducis
fidelitas.

NE. Pius (tū
Aeneas Syl-
vius) hujus
rei, quam
narrat, testis
oculatus.

Indoles La-
dislai etiam
num prope
infantis.

de-

deprompta dono Giskræ dedit. Admirati omnes Pueri factum, & providum, & liberalem futurum judicavêre. Giskra innexor postmodum auro nummos è collo suspendit, Regiæ gratitudinis monumentum. *Haftenus Æneas Sylvius. Digna certè aternitate temporum narratio.*

Dubium successorem relinquere. *Id maximus Politicorum avo superiore, ut ego quidem sentio, Scipio Ammiratus evidentissimis rationibus ostendit. In discursibus l. 1. toto discursu 2. ut nihil addi possit.*

*In Calendaris
historico. 17.
Maij. 1363.*

Coronata est tertio post die. *Hageciñ secutus sum hoc loco, nam Lupacius, diligens omnino Scriptor, Elisabetham hanc, quartam Caroli Conjugem, longè antè (17. Maij scilicet) diademate regio in Basilica S. Viti coronatam affirmat, cujus scriptoris auctoritas propè me ad mutandam cogit sententiam.*

Arnestus Archiepiscopatu cedere parans, à Pontif: prohibetur; mortuo Innocentio VI. inter summi honoris Candidatos nominatur. Quantâ gratiâ tunc Romæ floureret, indicatur.

CAPUT XI.

S. Iustinus nisi fallor.

Syrus in Mém.

VEnustè, nescio quis vetus author, scripsit: *amorem tam esse noxium, ut si ipsa virtutes amarent, virtutes esse desinerent; in eamque sententiam Syrus dixit: Amare & sapere vix DEO conceditur. Oderat hunc virtutum suarum amorem*